व्यवसाय (भाग २)

T3_L5_A1

द्वितीयक व्यवसाय

“प्राथमिक व्यवसायातून उपलब्ध होणाऱ्या कच्च्या मालावर प्रक्रिया करून उपयुक्त वस्तू निर्माण करणाऱ्या व्यवसायांना द्वितीयक व्यवसाय म्हणतात.”

द्वितीयक व्यवसायांचे प्रकार

T3_L5_A2

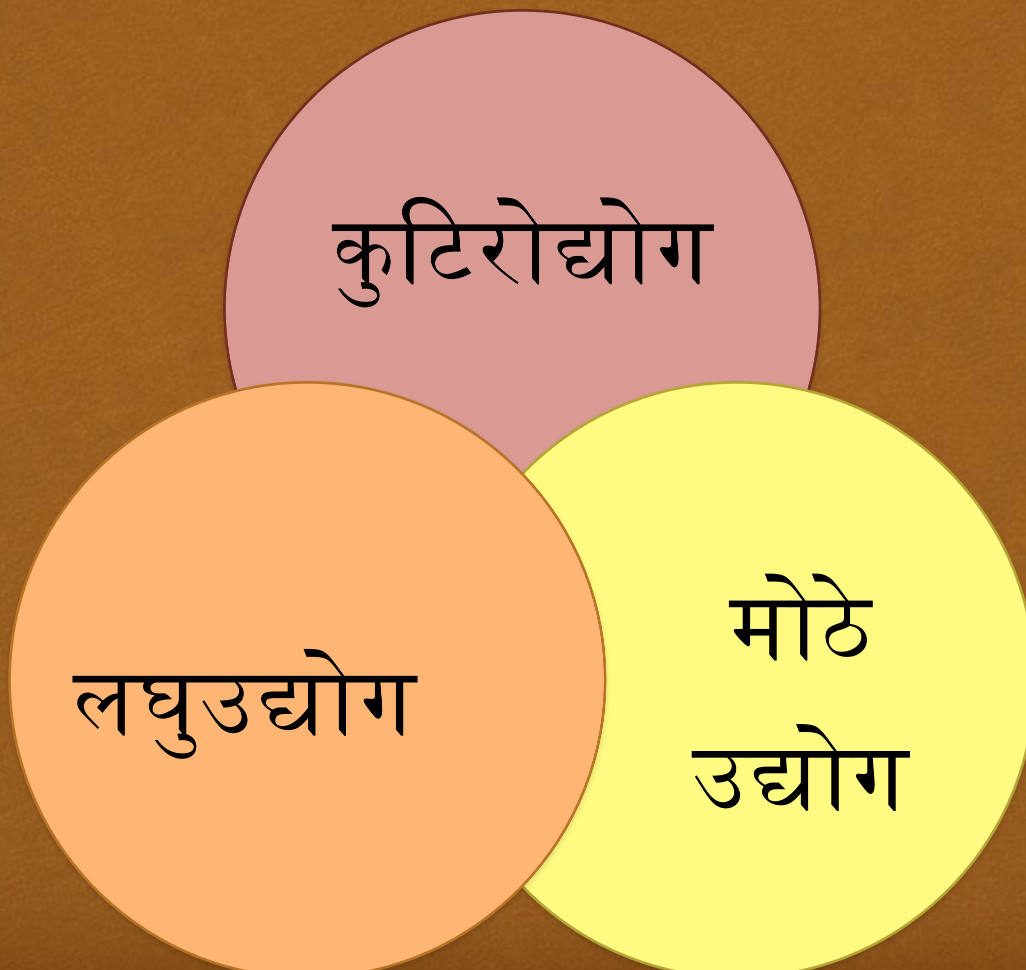

महाराष्ट्रातील उद्योगांविषयी काही महत्वाच्या बाबी

T3_L5_A2

- महाराष्ट्र राज्य हे देशातील महत्वाचे औद्योगिक राज्य आहे.
- आर्थिक विकासात द्वितीयक व्यवसायांना महत्वाचे स्थान आहे.
- कुटिरोद्योग हे प्रामुख्याने ग्रामीण भागात घरगुती स्वरुपात आढळतात.
- लघु उद्योगात यंत्र,उर्जा,व्यवस्थापन इत्यादींसाठी भांडवलाची गुंतवणूक
- लघु उद्योग बहुतांश शहरात आढळतात.
- मोठ्या उद्योगासाठी अवजड यंत्रे,उच्च दाबाची उर्जा,मोठी जागा,व भरपूर भांडवल आवश्यक

मालकीनुसार उद्योग

T3_L5_A

- खाजगी
- सहकारी
- शासकीय

द्वितीयक व्यवसायांची वैशिष्ट्ये

T3_L5_A7

१
- बदलते स्वरूप

२
- गुणवत्तेत वाढ

३
- मूल्य व उपयोगितेत वाढ

४
- आर्थिक व सामाजिक घटकांचा परिणाम

५
- विकसित देशात द्वितीयक व्यवसायातील लोकांची संख्या अधिक

कापड उद्योग

T3_L5_A6_F1

कुटिरोद्योग

T3_L5_A6_F2

(कुंभार काम आणि टोपल्या विणणे)

लघु उद्योग

T3_L5_A6_F3

(यंत्रावर सुटे भाग बनविणे,लाकडी समान बनविणे)

T3_L6

तृतीयक व्यवसाय

T3_L6_A1

तृतीयक व्यवसायातील सेवा

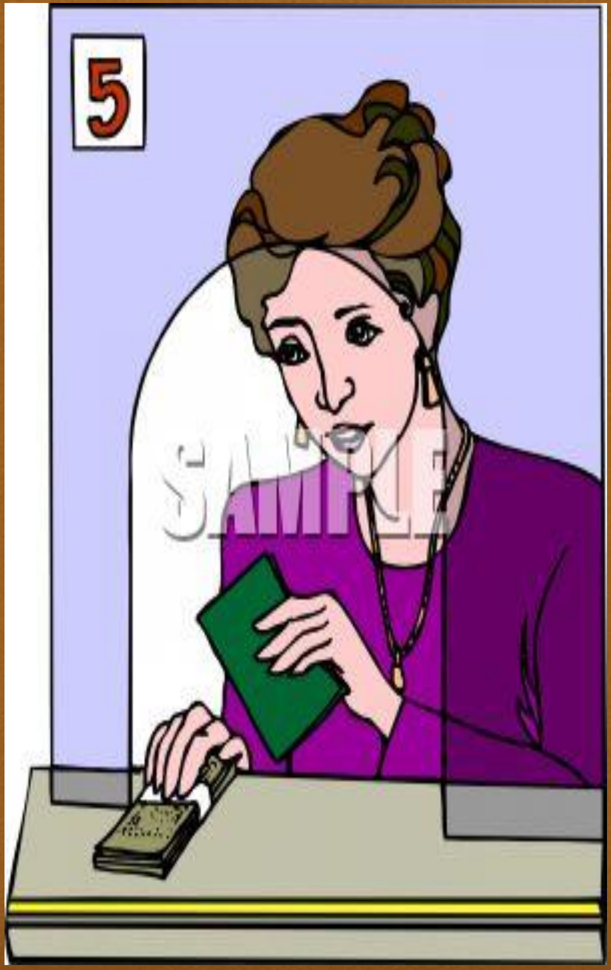

तृतीयक व्यवसायाची वैशिष्ट्ये

T3_L6_A2

- तृतीयक व्यवसाय सामाजिक विकासाला मदत करतात.
- तृतीयक व्यवसायामुळे आवश्यक वस्तू योग्य वेळी गरजू उपभोक्त्यापर्यंत पोहोचते.त्यामुळे त्या वस्तूचे महत्व वाढते.
- तृतीयक व्यवसायाचे केंद्रीकरण शहरात झालेले आढळते.
- विकसित प्रदेशात तृतीयक व्यवसायात गुंतलेल्या लोकांचे प्रमाण जास्त आढळते.

तृतीयक व्यवसायाचे वितरण

T3_L6_A3

तृतीयक व्यवसायाचे वितरण

T3_L6_A3

चतुर्थक व्यवसाय

T3_L7

“बौद्धिक क्षमतेवर आधारलेल्या विशेषीकरण सेवा व्यवसायांना चतुर्थक व्यवसाय म्हणतात.”

चतुर्थक व्यवसायाबद्दल काही विशेष

- पूर्वी व्यवसायांचे ३ गटात वर्गीकरण केले जात असे;प्राथमिक,द्वितीयक,तृतीयक.

विज्ञान व तंत्रज्ञानाच्या विकासामुळे विविध स्वरूपाच्या सेवा निर्माण झाल्या.

- त्यामुळे चतुर्थक व्यवसाय गटाची गरज निर्माण झाली.

- या व्यवसायाचे महत्व दिवसेंदिवस वाढत आहे.

चतुर्थक व्यवसायाबद्दल काही विशेष

T3_L7_A

- उच्च ज्ञानावर आधारलेल्या सेवा आत्मसात करणाऱ्यांची संख्या वाढत आहे.
- चतुर्थक व्यवसायाच्या सेवेत विचार प्रक्रिया व कल्पनांचा विकास हा पाया असतो.
- मानवी जीवन अधिकाधिक सुसह्य करण्यासाठी चतुर्थक व्यवसायाच्या सेवा वाढत आहेत.

विज्ञान व तंत्रज्ञान

T3_L7_A1_F1

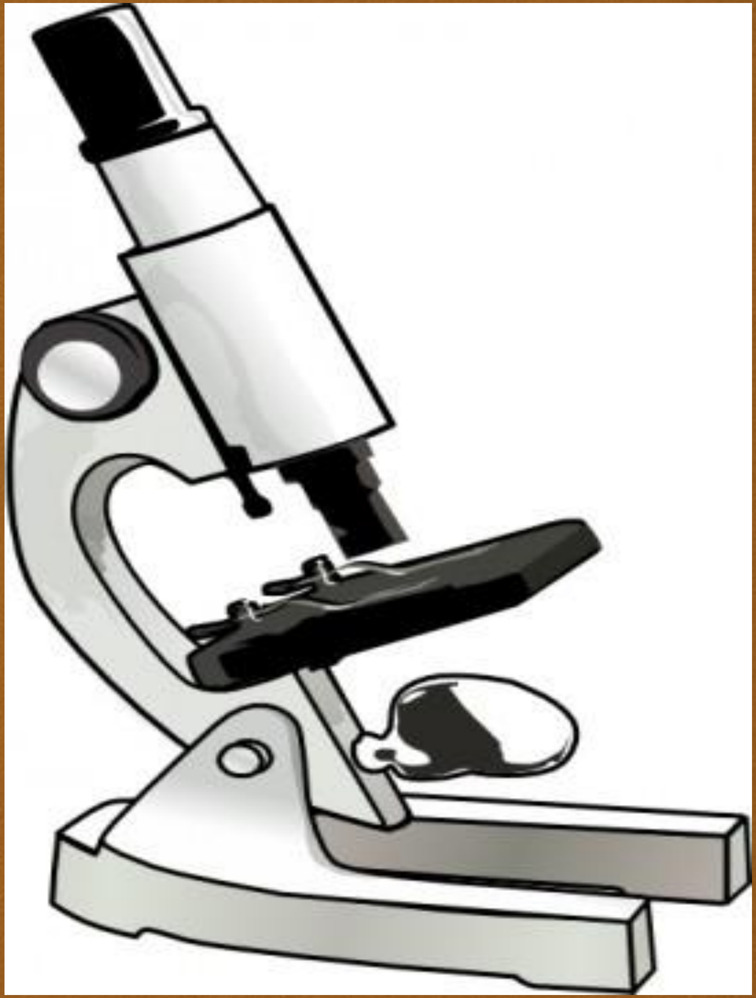

https://www.google.co.in/search?q=%E0%A4%A4%E0%A4%82%E0%A4%A4%E0%A5%8D%E0%A4%B0%E0%A4%9C%E0%A5%8D%E0%A4%9E%E0%A4%BE%E0%A4%A8+%E0%A4%86%E0%A4%A3%E0%A4%BF+%E0%A4%B5%E0%A4%BF%E0%A4%95%E0%A4%BE%E0%A4%B8&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=XvYWU6

चतुर्थक व्यवसायातील समविष्ट व्यवसाय

T3_L7_A2

चतुर्थक व्यवसायाची वैशिष्ट्ये

T3_L7_A3

- चतुर्थक व्यवसाय उच्चज्ञान व कौशल्यावर आधारित आहेत.
- हे व्यवसाय उत्पादन वाढीसाठी आवश्यक आहेत.
- व्यवसायात भांडवलाची गुंतवणूक अधिक असते.
- द्वितीयक व तृतीयक व्यवसायात सुलभता व वेग आणण्यास चतुर्थक व्यवसायाची मदत होते.

चतुर्थक व्यवसायाची वैशिष्ट्ये

T3_L7_A

- इतर सेवांच्या तुलनेत चतुर्थक व्यवसायात गुंतलेल्या लोकांचे उत्पन्न जास्त आढळते.
- या व्यवसायाचे वितरण असमान असल्याने निवडक शहरात केंद्रीकरण झाले आहे.
- पुणे हे महाराष्ट्रातील IT HUB म्हणून ओळखले जाते.कारण पुणे हे माहिती तंत्रज्ञान याचे प्रमुख केंद्र आहे.

उपक्रम

तुमच्याशी थोडे हितगूज

T3_L8

- विद्यार्थी मित्र मैत्रिणींनो, मग तुम्ही आता काय करणार आहात ते तुम्हाला कळलेच असेल.........हं ssss बरोबर तुम्ही आता आपल्या इयत्तांचा अभ्यास मन लावून करणार आहात आणि आपल्या देशासाठी संशोधन क्षेत्रात,कोणी वैद्यक क्षेत्रात तर कोणी भौगोलिक माहिती तंत्रज्ञान क्षेत्रात तर कोणी भाषाविज्ञान क्षेत्रात आपल्या देशाचे नाव उज्ज्वल करणार आहात.
- व्वा छानच मग आतापासून लागा बरे आपल्या शालेय विषयांची रुची वाढवायला. होऽ कारण कोणत्याही विषयाची गोडी किंवा रुची वाढल्याशिवाय तुम्हाला तो विषय आपलासा कसा वाटणार?

उपक्रम

T3_L9

- तुमच्या जवळच्या बाजारपेठेला भेट देऊन तेथील विविध व्यवसायांची यादी बनवा आणि तेथील व्यवसायांचे वर्गीकरण करा.
- या वर्गीकरणातून कोणत्या गोष्टी तुम्हाला कळल्या? कोणते व्यवसाय अधिक प्रमाणात आहे? त्यावरून तेथील अर्थव्यवस्थेविषयी कोणत्या गोष्टी तुम्हाला समजल्या?याविषयी तुमचे मत आम्हाला लिहून खालील email वर पाठवा.
- Email id (manishad@mkf.org.in)

मूल्यमापन

T3_L10

- गाळलेल्या जागा भरा.

१)पुणे हे .... म्हणून ओळखले जाते.

(IT हब, IT सिटी,IT मॉल)

२)द्वितीयक व्यवसाय हे ....मालावर आधारित असतात.

(कच्च्या, प्राथमिक व्यवसायातील कच्च्या, पक्क्या)

३)..........व्यवसायांचा समावेश तृतीयक व्यवसायात होतो.

(उत्पादन व्यवसायांचा, सेवा व्यवसायांचा, आर्थिक व्यवसायांचा)

४)चतुर्थक व्यवसाय हे .... आधारित विशेषीकरण सेवा व्यवसाय आहेत.

(बौद्धिक क्षमतेवर , बौद्धिक गुणांवर, गुणवत्तेवर)